

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 102/06
13.04.2006. godina
Beograd

Sgzz. 40/06

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Vesne Popović, Jasminke Stanojević, Mirjane Grubić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužioca AA, koju zastupa punomoćnik AB, advokat, protiv tuženog BB, koga zastupa punomoćnik BV, advokat, uz učešće umešača na strani tužilje VV, radi poništaja i opoziva ugovora o poklonu, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Čačku Gž. 1001/05 od 16.8.2005. godine i o zahtevu za zaštitu zakonitosti izjavljenom takođe od strane tuženog protiv iste presude u sednici održanoj 13.4.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

PREINAČUJE SE presuda Okružnog suda u Čačku Gž. 1001/05 od 16.8.2005. godine u stavu prvom, pa se ODBIJA kao neosnovana žalba tužilje i POTVRĐUJE presuda Opštinskog suda u Čačku P. 872/03 od 20.12.2004. godine u stavu prvom i trećem izreke.

ODBACUJE SE kao nedozvoljen zahtev za zaštitu zakonitosti izjavljen od strane tuženog protiv presude Okružnog suda u Čačku Gž.- 1001/05 od 16.8.2005. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Čačku P. 872/03 od 20.12.2004. godine odbijen je tužbeni zahtev tužilje kojim je tražila utvrđenje da je ništav ugovor o poklonu Ov. 5888/92 od 3.9.1999. godine zaključen između sada pokojne AA kao poklonodavca i tuženog BB kao poklonoprimca. Izrekom u stavu drugom odbijen je tužbeni zahtev radi opoziva ugovora o poklonu zbog osiromašenja i neblagodarnosti. Izrekom u stavu trećem obavezuje se tužilja da tuženom na ime troškova parničnog postupka isplati 86.420,00 dinara.

Navedenom drugostepenom presudom preinačena je prvostepena presuda u stavu prvom tako što je utvrđeno da je ništav i ne proizvodi pravno dejstvo ugovor o poklonu nepokretnosti zaključen između ovde stranaka. Izrekom u stavu drugom odbijena je kao neosnovana žalba i potvrđena prvostepena presuda u pogledu zahteva za raskid ugovora. Izrekom u stavu trećem odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Protiv preinačujućeg dela drugostepene presude tuženi je blagovremeno izjavio reviziju i zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu na osnovu člana 386. ranije važećeg ZPP ("Službeni list SFRJ" br. 4/77..."Službeni list SRJ" br. 3/02) koji se primenjuje na rešenje konkretnog odnosa na osnovu člana 491. stav 4. novog ZPP ("Službeni glasnik RS" br. 125/04) pa je našao da je revizija osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju sada pokojna AA zaključila je ugovor o otkupu stana sa Preduzećem "GG" 4.5.1992. godine i aneks ugovora o otkupu. Ugovor je zaključen u prostorijama nosioca prava raspolaganja i tom prilikom tužilja AA nije potpisala ugovor kao kupac već je to zbog nedostatka naočara učinio tuženi. Prilikom overe ugovora pred službenikom opštinskog suda tužilja je u knjizi overa upisala svoje ime i prezime. Posle nekoliko meseci (3.9.1992. godine) između stranaka je zaključen ugovor o poklonu u pisanoj formi i taj ugovor je overen pred Opštinskim sudom u Čačku pod brojem Ov. 5888/92.

Kod takvog činjeničnog stanja prvostepeni sud zaključuje da ima mesta konvalidaciji ugovora o otkupu u smislu člana 73. ZOO, pa odbija tužbeni zahtev radi poništaja ugovora o poklonu.

Drugostepeni sud iz istog činjeničnog stanja zaključuje suprotno, smatrajući da zbog manjkavosti forme ugovora o otkupu tužilja nije stekla pravo svojine po osnovu otkupa pa je zato ništav i ugovor o poklonu jer tužilja nije mogla preneti više prava nego što ga ima.

Na tako utvrđeno činjenično stanje nepravilno je primenjeno materijalno pravo od strane drugostepenog suda kada je usvojen tužbeni zahtev tužilje radi utvrđenja ništavosti ugovora o poklonu zbog nedostatka forme, prethodno zaključenog ugovora o otkupu.

Pored ugovorne sposobnosti, saglasnosti volja, predmeta i osnova forma predstavlja uslov za punovažnost ugovora. ZOO u članu 72. stav 1. sadrži pravilo po kome je za punovažnost isprave nužno da ispravu o ugovoru potpišu sva lica koja se njom obavezuje. Ali nedostatak forme ne postavlja razlog za apsolutnu ništavost ugovora po članu 103. ZOO jer je moguća konvalidacija ugovora po članu 73. u vezi člana 70. ZOO ili po članu 4. stav 4.

Zakona o prometu nepokretnosti, sve zavisno od cilja zbog koga je forma propisana. Imajući u vidu mogućnost osnaženja ugovora kome nedostaje forma kada je izvršen kao u ovom slučaju, i cilj ugovora o otkupu (tranzicija stanarskog prava u pravo svojine), kao i imajući u vidu sve okolnosti slučaja (da je postignuta saglasnost volja; da je ugovor sačinjen odnosno potpisan u prostorijama nosioca prava raspolaganja koji ne osporava punovažnost ugovora; da je tužilja stavila svoj potpis u knjigu overa pred sudom; da je nosilac prava raspolaganja nije u parnici osporio punovažnost ugovora; i da se tužilja poziva na svoju nesavesnost) to drugostepeni sud nije mogao po službenoj dužnosti da pazi na ništavost prethodno zaključenog ugovora o otkupu kao prejudicijalnog pitanja u ovoj parnici.

Osim toga ugovor o prodaji nije apsolutno ništav ako je prodata tuđa stvar ili ako je prodato sporno pravo. Po članu 460. ZOO prodaja tuđe stvari obavezuje ugovarača, ali kupac koji nije znao ili nije mogao znati da je stvar tuđa može ako se usled toga ne može ostvariti cilj ugovora, raskinuti ugovor i tražiti naknadu štete. Po članu 461. ZOO i sporno pravo može biti predmet ugovora o prodaji. I na ugovore o poklonu, odnosno prenosu prava svojine po ovom osnovu supsidijarno se mogu primeniti citirane odredbe koje se odnose na ugovor o prodaji.

Zato je neprihvatljivo stanovište drugostepenog suda da zbog mana u pogledu forme kod zaključenja ugovora o otkupu u situaciji kada tužilja zna ili može da zna da vrši otkup stana u društvenoj svojini i kada ona svojim postupkom skrivi nedostatak u pogledu forme da se na taj nedostatak pozove i da se zbog tog razloga proglašni ništavim docniji ugovor o poklonu.

Na osnovu člana 395. stav 2. odlučeno je kao u stavu prvom izreke.

Zahtev za zaštitu zakonitosti podnet od strane tuženog po članu 418. ZPP ("Sl. glasnik RS" br. 125/04) nije dozvoljen.

Naime, zahtev za zaštitu zakonitosti može podneti stranka na osnovu člana 418. ZPP, iz istih razloga kao i Javni tužilac (zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 5. ZPP – ako je protivno odredbama tog Zakona sud zasnovao svoju odluku na nedozvoljenim raspolaganjima stranaka – član 3. stav 3. ZPP).

U konkretnom slučaju zahtev za zaštitu zakonitosti tuženi je podneo iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Prema čl.3. st.1. Zakona o parničnom postupku, sud u parničnom postupku odlučuje u granicama zahteva koje su stranke stavile u postupku, a na osnovu stava 2. istog člana, stranke mogu slobodno raspolagati zahtevima koje su stavile u toku postupka, mogu se odreći svojih zahteva, te priznati zahteve protivnika i poravnati se. Tim odredbama, izraženo je načelo dispozicije stranaka, koje se ogleda u ovlašćenju da slobodno raspolažu zahtevima koje su stavile u postupku. Raspolaganje stranke mogu vršiti neposredno, procesnim radnjama (kao što je povlačenje tužbe ili protivtužbe, odricanje od tužbenog zahteva ili protivtužbenog zahteva, zaključenje sudskog poravnanja, priznanje tužbenog ili protivtužbenog zahteva), a i na posredan način (kao što je priznanje činjenica iz kojih proizilazi osnovanost zahteva, izostanak sa pripremnog ili prvog ročišta za glavnu raspravu, izostanak sa ročišta koje ima za posledicu utvrđenje da se tužba smatra povučenom).

Na osnovu stava 3. istog člana, sud neće uvažiti raspolaganje stranaka koja su u suprotnosti sa prinudnim propisima, javnim poretkom i pravilima morala.

Okružni sud u Čačku u ovoj parnici nije zasnovao odluku na nedozvoljenim raspolaganjima stranaka u smislu čl.3. st.3. Zakona o parničnom postupku, pa nisu ispunjeni uslovi za izjavljivanje zahteva za zaštitu zakonitosti.

Od 23.2.2005. godine, kada je stupio na snagu Zakon o parničnom postupku, javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti samo zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka koja se odnosi na nedozvoljeno raspolaganje stranaka. Na osnovu ovog Zakona, za razliku od prethodnog Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ" br.4/77..."Službeni list SRJ" br.3/02), javni tužilac ne može podići zahtev za zaštitu zakonitosti zbog pogrešne primene materijalnog prava. Stranke mogu izjaviti zahtev za zaštitu zakonitosti samo iz razloga koji je predviđen za javnog tužioca, jer ne mogu imati više prava u korišćenju tog pravnog leka od javnog tužioca. Zbog toga navodi u zahtevu za zaštitu zakonitosti o povredi odredaba parničnog postupka i pogrešnoj primeni materijalnog prava, koji se ne odnose na nedozvoljeno raspolaganje stranaka, nisu relevantni, jer to nisu dozvoljeni razlozi za izjavljivanje zahteva za zaštitu zakonitosti.

Na osnovu čl.404., a u vezi čl.421. st.2. Zakona o parničnom postupku, odlučeno je kao u stavu drugom izreke.

Predsednik veća – sudija

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

SM